

Kotihoidon tuen kuntalisän muutos 1.8.2025 alkaen / Ändring av kommuntillägg till hemvårdsstödet från och med 1.8.2025

Sivistysvaliokunta / Bildningsutskottet 07.05.2025 § 52

471/12.07.01.00/2025

Valmistelija / Beredare: Varhaiskasvatusjohtaja / Direktör för småbarnspedagogik Mervi Keski-Oja, mervi.keski-oja(at)sipoo.fi

Taustaa

Kotihoidon tuki on tarkoitettu perheille, jotka hoitavat alle 3-vuotiasta lastaan kotona sen jälkeen, kun vanhempainrahakausi on päättynyt. Tukea maksaa Kela, ja sen saaminen edellyttää, että lapsi ei ole kunnallisessa varhaiskasvatuksessa. Tukea voi saada myös alle kouluikäisestä sisaruksesta, jos perheen nuorin alle 3-vuotias lapsi on kotihoidossa.

Kotihoidon tuen kuntalisä on kunnan vapaaehtoisesti maksama lisäosa Kelan kotihoidon tukeen. Kunnat voivat päättää, maksetaanko kuntalisää ollenkaan ja millä ehdoilla; esimerkiksi kuinka suuri se on, minkä ikäiselle lapselle sitä maksetaan, tai pitääkö kaikkien perheen lasten olla kotona.

Kuntalisästä päättäminen kuuluu kunnalle. Kunta voi sopia Kelan kanssa, että Kela hoitaa kuntalisän maksatuksen tietyin vakioehdoin, tai kunta voi maksaa sen itse, jos haluaa käyttää poikkeavia ehtoja.

Sipoon kotihoidon tuen kuntalisä

Sipoo hoitaa kuntalisän maksatuksen Kelan kautta. Sipoossa kotihoidon tuen kuntalisän voi saada alle kolmevuotiaasta lapsesta. Nykyinen sopimus sisältää ehdon, että kaikkien perheen alle kouluikäisten lasten tulee olla kotihoidossa lukuun ottamatta perusopetuslain mukaista esiopetusta (4 h).

Sipoon kuntalisän arvo on 200e/kk/lapsi ja kaikista perheen alle kouluikäisistä sisaruksista 40e/kk/sisarus.

Vuonna 2024 Sipoossa oli kotihoidontuen ja kuntalisän käyttäjinä 210 lasta. Vuositasolla Sipoon kuntalisän kustannus on n. 300 000e ja silloin yhden lapsen kuntalisä on maksanut keskimäärin noin 1400e/vuosi eli noin 119e/kk. Huomioitavana kuitenkin, että osa lapsista on saanut vain sisarustukea 40e/kk.

Nykyinen kuntalisän ehto rajaa perheiden valinnanvapautta

Sipoon kunnan nykyinen kotihoidon tuen kuntalisää koskeva käytäntö perustuu Kelan kanssa tehtyyn sopimukseen, jonka mukaan kuntalisää voidaan maksaa vain, jos kaikki perheen alle kouluikäiset lapset hoidetaan kotona. Tämä rajoittaa perheiden mahdollisuuksia hyödyntää varhaiskasvatusta osalle lapsista tilanteissa, joissa kotihoito sopii paremmin vain nuorimmalle sisarukselle.

Käytäntö ei kaikilta osin vastaa perheiden tarpeita ja voi estää vanhempia lapsia saamasta kehityksellisesti hyödyllistä varhaiskasvatusta, koska perhe menettää tällöin kokonaan kuntalisän kaikilta perheen lapsilta.

Varhaiskasvatus hyödyksi perheen vanhimmille lapsille

Tällä hetkellä erityisesti 4–5-vuotiaat lapset voisivat hyötyä varhaiskasvatukseen osallistumisesta ennen esiopetusvuotta. Nyt he voivat osallistua avoimen varhaiskasvatuksen kerhotoimintaan muutamana päivänä viikossa, enintään kolme tuntia päivässä.

Kerhojen osallistujat ovat kuitenkin suureksi osaksi nuorempia, mikä ei aina tarjoa vanhemmille lapsille riittävää vertaisryhmää tai ikätasoisia virikkeitä.

Varhaiskasvatus päiväkodissa voi tarjota kehityksellisesti monipuolisemman ympäristön, jossa 4–5-vuotiaat voivat harjoitella kaverisuhteita, kehittää sosiaalisia taitoja sekä vahvistaa kielellistä osaamista – erityisen tärkeää tämä on silloin, jos lapsen kotikieli on muu kuin suomi tai ruotsi.

Avoimen varhaiskasvatuksen kerhoissa olevat lapset 24.4.2025

ETELÄ-SIPOO					
Syntymävuosi					
2019	2020	2021	2022	2023	YHTEENSÄ
1	1	2	9	2	15
KESKI- JA POHJOIS-SIPOO					
Syntymävuosi					
2019	2020	2021	2022	2023	YHTEENSÄ
4	5	6	10	2	27

Huhtikuussa 2024 Sipoossa avoimen varhaiskasvatuksen kerhotoimintaan osallistui yhteensä 42 lasta. Heistä viisi siirtyy esiopetukseen syksyllä, ja kuusi on vuotta nuorempia. Suurin osa kerholaisista on aloittaessaan ollut 2–3-vuotiaita, ja nyt ovat kevään aikana täyttäneet kolme vuotta.

Kehityksellisesti 4–5-vuotiaiden lasten etu olisi, että perheet voisivat valita lapselleen parhaiten soveltuvan hoitomuodon kotihoidon ja varhaiskasvatuksen välillä. Nykyinen kuntalisän ehto johtaa tilanteisiin, joissa perhe menettää kuntalisän kokonaan, jos yksikin lapsista osallistuu kunnalliseen varhaiskasvatukseen. Tämä voi taloudellisista syistä ohjata perheitä pitämään kaikki alle kouluikäiset lapset kotona, vaikka he toivoisivat vanhemmille lapsilleen varhaiskasvatuspaikkaa päiväkodissa.

Muutosehdotus kotihoidon tuen kuntalisän ehtoihin

Kotihoidon tuen kuntalisän nykyistä ehtoa esitetään muutettavaksi siten, että kuntalisän maksaminen ei enää edellyttäisi kaikkien perheen alle kouluikäisten lasten kotihoitoa. Jatkossa kuntalisä voitaisiin myöntää silloin, kun perheen alle 3-vuotias lapsi on kotihoidossa, vaikka perheen muut lapset osallistuisivat kunnalliseen varhaiskasvatukseen.

Kelan sopimuksessa valittaisiin tällöin sopimuskohta: ”Kuntalisä maksetaan vain niille lapsille, joilla on vanhempi hoitajana. Muiden lapsien hoitotiedot eivät vaikuta kuntalisän maksuun.”

Muutos mahdollistaisi joustavammat hoitoratkaisut perheille ja mahdollistaisi perheen vanhempien lasten osallistumisen varhaiskasvatukseen.

Vaikutusten arviointia kotihoidon tuen kuntalisän ehtojen muuttamisesta koskemaan vain sitä lasta, jolle tukea haetaan

Näkökulma:	Vaikutuksia:
Lapsi	- Mahdollistaa yksilölliset ratkaisut lapsen kehityksen ja tarpeiden mukaan. - Vanhemmat lapset voivat hyötyä varhaiskasvatuksen pedagogisista ja sosiaalisista sisällöistä. - Tukee siirtymää esiopetukseen ja kouluun. - Pienimmät lapset voivat edelleen olla kotona rauhallisessa ympäristössä.
Perhe	- Lisää valinnanvapautta ja joustavuutta arjen järjestelyihin. - Vähentää ristiriitaa taloudellisen tuen ja lapsen yksilöllisten tarpeiden välillä.
Kunta	- Ei suoria lisäkuluja kuntalisän maksamiseen, jos tuen muut ehdot ja määrä säilyvät. - Päiväkotien kysyntä voi kasvaa, edellyttää seurantaa. - Tukee varhaiskasvatuksen saavutettavuutta kaikille lapsille.
Taloudelliset vaikutukset (epäsuorat)	- Varhaiskasvatuksen käyttö voi kasvaa, mutta pienimpien lasten kotihoito tasapainottaa vaikutusta. - Pitkällä aikavälillä varhaiskasvatukseen osallistuminen voi vähentää lapsen tukitarpeita

Perheiden ja lasten näkökulmasta muutos vapauttaa kuntalisäehtoa sisarusten suhteen olisi positiivinen lapsen monipuolisen kehityksen ja perheen joustavien mahdollisuuksien näkökulmasta. Myös kunta hyötyisi, jos lasten tuen tarpeita tunnistettaisiin ajoissa ja voitaisiin tukea lasta tarvittaessa jo varhaisessa vaiheessa.

Haasteena kunnalle on varhaiskasvatuspaikkojen mahdollinen lisääntyne käyttö. Etelä-Sipoossa on vapaita paikkoja myös kerhotoiminnasta päiväkotiin siirtyville lapsille, ja muutos ei todennäköisesti lisäisi kustannuksia eikä aiheuttaisi haasteita varhaiskasvatuspaikkojen riittävyydelle. Keski- ja Pohjois-Sipoossa sen sijaan varhaiskasvatuspaikkoja on vähemmän vapaana, ja niiden riittävyyttä tulee seurata ja varautua lisätarpeisiin erityisesti ensimmäisenä vuonna, kun muutoksen vaikutus ei ole kokemukseen perustuen ennakoitavissa. Tulevina vuosina arviointi ja sitä kautta ennakointi on helpompaa. Nikkilän alueelle ollaan ottamassa käyttöön varhaiskasvatuksen paisuntatilaksi päätetty Solåkerin rakennus, jota tarvittaessa voitaisiin hyödyntää tässä tilanteessa.

Toimivalta

Kunnan hallintosäännön 28 § mukaan valiokunta päättää vastuualueelleen kuuluvista sopimuksista ja muista sitoumuksista vuosittaisen talousarvionsa ja käyttösuunnitelmansa puitteissa.

Esittelijä / Föredragande Varhaiskasvatusjohtaja / Direktör för småbarnspedagogik Keski-Oja Mervi

Ehdotus / Förslag Sivistysvaliokunta päättää, että 1.8.2025 alkaen perhe on oikeutettu kotihoidon tuen kuntalisään, kun vähintään yksi alle 3-vuotias lapsi on kotona vanhemman hoidettavana, eikä perhe saa samanaikaisesti vanhempainrahaa.

Kuntalisän saaminen ei riipu siitä, miten perheen muut lapset hoidetaan. Vanhemmat sisarukset voivat osallistua varhaiskasvatukseen perheen niin halutessa, ja vanhempi voi samanaikaisesti hoitaa myös muita lapsia kotona.

Bildningsutskottet beslutar att från och med 1.8.2025 är familjer berättigade till kommuntillägg till hemvårdsstödet när åtminstone ett barn under 3 år vårdas hemma och familjen inte betalas föräldrapenning samtidigt.

Kommuntillägget beror inte på hur familjens övriga barn vårdas. De äldre syskonen kan delta i småbarnspedagogiken om familjen så vill, och föräldern kan samtidigt vårda även andra barn hemma.

Käsittely / Behandling

Päätös / Beslut Sivistysvaliokunta hyväksyi yksimielisesti esittelijän ehdotuksen.

Bildningsutskottet godkände enhälligt föredragandens förslag.

Liitteet / Bilagor